

Täysistunto

Tiistai 21.2.2023 klo 14.00—22.45

6. Hallituksen esitys eduskunnalle terrorismin ennaltaehkäisyä koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen lisäpöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi rikoslain 34 a luvun 1 ja 4 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 271/2022 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 29/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 29/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Mennään yleiskeskusteluun. Lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.56 **Leena Meri ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! [Puhemies: Mikä?] — Puhemies! Anteeksi, tässä kun puheenjohtajista puhuttiin; puhemies tietysti, kunnioitettu puhemiehemme Eerola.

Tässä esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi terrorismin ennaltaehkäisyä koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen lisäpöytäkirjan. Esitykseen sisältyy lakiehdotus lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamiseksi. Lisäksi tämän lisäpöytäkirjan kohtaan liittyvistä syistä rikoslain 34 a luvun terrorismirikosten säännöksiin ehdotetaan muutoksia siten, että terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan kouluttautumisen rangaistavuus laajennettaisiin kattamaan myös kouluttautuminen rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisia rikoksia varten. Tällaisia rikoksia ovat laiton uhkaus, perätön vaarailmoitus, törkeä julkisrauhan rikkominen ja ydinenergian käyttörikoksen tekeminen terroristisessa tarkoituksessa. Lisäksi tässä yhteydessä korjataan yleissopimukseen liittymisen yhteydessä kyseiseen kohtaan kirjoitettu virheellinen säännösviittaus, joka koskee myös lisäpöytäkirjaa.

Hallituksen esityksestä ilmenevin tavoin lisäpöytäkirjan velvoitteet koskevat erityisesti terrorismiin syyllistyvien vierastaistelijoiden ulkomaille lähdön ehkäisemistä ja vierastaistelijoiden jäljittämistä. Lisäksi tarkoituksena on edistää yhteisen näkemyksen muodostamista terrorismiin syyllistyviin vierastaistelijoihin liittyvistä rikoksista ja niihin reagoimisesta, helpottaa luonteeltaan valmistelevien tekojen tutkintaa ja niihin liittyviä syytetoimia, mikäli tällaiset teot saattavat tai uhkaavat johtaa terrorismirikosten tekemiseen, sekä parantaa kansainvälistä yhteistyötä tehostamalla tietojenvaihtoa.

Lisäpöytäkirjassa veloitetaan kriminalisoimaan matkustaminen ulkomaille terrorismia varten sekä mainitun matkustamisen rahoittaminen ja järjestäminen tai muu helpottaminen. Lisäksi pöytäkirjassa veloitetaan kriminalisoimaan osallistuminen yhteenliittymään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 172/2022 vp

tai ryhmään terrorismia varten ja koulutuksen saaminen terrorismiin. Kriminalisointivelvoitteiden lisäksi lisäpöytäkirja velvoittaa jokaista sopimuspuolta huolehtimaan tietojenvaihdosta koskien matkustamista terroristisessa tarkoituksessa.

Suomen nykyinen lainsäädäntö kattaa hyvin laajasti lisäpöytäkirjan velvoitteet, joten pöytäkirjaan liittyminen edellyttää vain vähäisiä tarkistuksia kansalliseen lainsäädäntöön. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan hallituksen esityksen valmistelussa on noudatettu linjaa, jonka mukaan tässä yhteydessä tehdään vain lisäpöytäkirjan selvästi edellyttämä lainsäädäntömuutos, joka koskee kouluttautumista terrorismirikoksen tekemistä varten. Valiokunta pitää valittua ratkaisua perusteltuna. Valiokunta on aiemmin pitänyt perusteltuna lähtökohtaa, että kansainvälisten velvoitteiden täytäntöönpanossa tehdään vain välttämättömät lainsäädäntömuutokset.

Esityksen ja asiassa saadun selvityksen perusteella lakivaliokunta pitää rikoslain 34 a lukuun ehdotettuja vähäisiä tarkistuksia paitsi lisäpöytäkirjan velvoitteisiin liittyvistä syistä myös muutoinkin sääntelyn kohteena olevien tekojen moitittavuuden, rangaistavan käyttäytymisen oikeasuhtaisuuden ja sääntelyn johdonmukaisuuden näkökulmasta perusteltuina. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomioin:

Esityksessä ehdotetun rikoslain terrorismirikoksen tekemistä varten kouluttautumista koskevan rangaistussäännöksen tarkastamisen osalta valiokunta toteaa, että rikosoikeudellisiin säännöksiin liittyy väistämättä mietinnön yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin kuvattu tulkinnanvaraisuus. Tämän vuoksi on tärkeää kiinnittää erityistä huomiota epäilyyn ja vastaajan oikeusturvaan.

Nyt käsiteltävä esitys on osa pistemäisin uudistuksin tapahtunutta terrorismilainsäädännön tarkistamista. Lakivaliokunta korostaa, että useassa vaiheessa muutettu terrorismirikoksia koskeva rikoslain 34 a luku muodostaa monimutkaisen ja vaikeaselkoisen kokonaisuuden, jonka kokonaistarkastelu ja selkeyttäminen on välttämätöntä. Varmaan huomasitte tuosta aikaisemmasta puheenvuorostanikin, kuinka monimutkaista tuo oli.

Lakivaliokunta muistuttaa, että se on myös aiemmin kiinnittänyt huomiota kokonaistarkastelun tarpeeseen. Jo aikaisemmin terrorismirikoksia koskevaa lainsäädäntöä muutettaessa vuonna 21 valiokunta piti tärkeänä, että tulevassa kokonaistarkastelussa varmistutaan siitä, että lainsäädäntö on kattavaa suhteessa esimerkiksi vertailumaiden lainsäädännön, terrorismiin liittyvien ilmiöiden sekä muiden vastaavien seikkojen mahdolliseen kehittymiseen ja muuttumiseen nähden. Valiokunta totesi, että mikäli aukkoja vielä ilmenee, on niiden osalta syytä ryhtyä tarvittaviin lainsäädäntötoimiin.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan terrorismirikosten osalta näytön hankkiminen on haastavaa. Suomalaisessa rikosprosessissa mahdollisesti käsiteltäväksi tulevat terrorismirikokset ovat usein sellaisia, joiden epäillään tulleen tehdyksi kriisialueilla, joista kattavan selvityksen saaminen on vaikeaa. Valiokunta katsookin, että on tärkeää pyrkiä edistämään kansainvälistä tietojenvaihtoa, mikä voi tapahtua käytännön toimintaa ja sopimusjärjestelyjä kehittämällä. Saadun selvityksen mukaan esimerkiksi EU:ssa on jo pitkään käyty keskustelua siitä, miten voidaan edistää näytön hankkimista taistelualueilta.

Valiokunnan päätösehdotuksena on, että eduskunta hyväksyy esityksessä tarkoitettua lisäpöytäkirjan siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan ja että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Valiokunnan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 172/2022 vp

mietintö ei ollut yksimielinen, vaan mietintö sisältää perussuomalaisten lausumavastalauseen, joka esitetään asian toisessa käsittelyssä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 271/2022 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.